مسافر مسیر مدرن

مروری بر کتاب **روزی از روزهای اول پاییز** اثر ناتسومه سوسه‌کی

تندیس ناتسومه سوسه‌کی در موزه یاد بودش

ادبیات ژاپن

غزل رضایی ثانی
گروه کتاب

با وقوع تغییرات سرنوشت‌ساز و بنیادین در دوران اصلاحات میجی در ژاپن، درهای تازه‌ای به روی ابعاد اجتماعی، سیاسی و فرهنگی این کشور باز شد و جامعه سنتی ژاپن با شتابی بی‌سابقه به سوی مدرنیته و گذار از ساختارهای کهنه حرکت کرد. در این دوران پرالتهاب، میجی به درستی دریافت که تحقق اهداف توسعه و ساختن کشوری قدرتمند در گرو داشتن شهروندانی آگاه، متخصص و تحصیل‌کرده است؛ مسأله‌ای که به تحولی عمیق و ساختاری در نظام آموزشی ژاپن انجامید. این انقلاب نه فقط در زمینه اقتصاد، ارتش و سیاست رخ داد، بلکه به لایه‌های عمیق فرهنگی نیز نفوذ کرد و تمامی حوزه‌ها، بویژه ادبیات و هنر را تحت‌تأثیر قرار داد. با ورود ژاپن به قرن بیستم، تغییرات بسیاری در این کشور رخ داد که منجر به ظهور چهره‌های بزرگ ادبی شد. در این میان، ناتسومه سوسه‌کی به عنوان یکی از تأثیرگذارترین و برجسته‌ترین نویسندگان دوران پس از اصلاحات میجی است. وقتی سخن از آثار ادبیات در دوران مدرن ژاپن به میان می‌آید، نمی‌توان آثار نویسنده‌ای چون ناتسومه سوسه‌کی را نادیده گرفت. سوسه‌کی در ابتدا یک روزنامه نگار بود اما بعدها به شکل تخصصی وارد رشته ادبیات شد. مخاطبان این نویسنده او را بیشتر با رمان‌های بلندش مانند «ما گربه هستیم»، «سانشیرو» و«کوکورو» می‌شناسند اما کتاب «روزی از روزهای اول پاییز» که در ادامه به معرفی آن می‌پردازیم، مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه و روایت تجربیات شخصی سوسه‌کی که با ترجمه قاسم مؤمنی از سوی انتشارات «هفت اقلیم هنر» منتشر شده است. قاسم مؤمنی، مترجم پرکار حوزه ادبیات و علوم انسانی، با برگردان آثار شاخصی در زمینه‌های فلسفه، روانکاوی و داستان، ردپایی روشن در بازار نشر دارد.

کتاب «روزی از روزهای اول پاییز» اثری لطیف و تأمل‌برانگیز است که خواننده را با خود به ژاپن آغاز سده بیستم می‌برد. ساختار این کتاب بر اساس یادداشت‌ها و روایت‌های نویسنده در هفت داستان شکل گرفته است که به ترتیب عبارتند از: «شامگاه رسیدنم به کیوتو»، «گنجشک نوک صورتی»، «پروفسور کوبر»، «وداع با پروفسور کوبر»، «صداهای عجیب»، «نامه»، و «روزی از روزهای پاییز». کتاب بدون مقدمه و حاشیه‌روی، مستقیماً با داستان نخست یعنی «شامگاه رسیدنم به کیوتو» آغاز می‌شود؛ روایتی که به سال ۱۹۰۷ میلادی بازمی‌گردد. داستان، ماجرای مسافری را روایت می‌کند که در شامگاهی سرد و گزنده پا به شهر کهن و تاریخی کیوتو می‌گذارد. او سفر خود را با قطار از توکیو آغاز کرده و پس از ورود به کیوتو، ناچار است برای رسیدن به مقصد بعدی از وسیله سنتی ریکشا استفاده کند. مسافر که خود ناتسومه سوسه‌کی است، مسیر تاریک و سرد راه را با چنان مهارتی توصیف می‌کند که خواننده از شدت سرما لرزش دندان‌های او را در گوش خود حس می‌کند. او در این مسیر از المان‌ها و نمادهای آشنای کیوتو سخن می‌گوید؛ از آتش شیرین لوبیا قرمز و فانوس‌های سرخ و عظیم گرفته تا ریکشاهای پرسر و صدایی که صدای کشیده شدن چرخ‌هایشان در طول مسیر، ذهن خسته مسافر را آزار می‌دهد.

هرچه مسیر طولانی‌تر می‌شود و مسافر بیشتر در دل تاریکی و سرما پیش می‌رود، وزش بادهای سرد نیز شدت می‌گیرد و همین فضای ملموس است که او را به یاد آخرین خاطراتش از این شهر می‌اندازد؛ روزهایی که به همراه دوست دیرینه‌اش، شیکی، به کیوتو آمده بود، هرچند آن زمان هوا به این سردی نبود. مسیر مسافر سرانجام به پایان می‌رسد و او در تاریکی جنگل، نوری را از دور دست تشخیص می‌دهد و برای اسکان راهی آنجا می‌شود. او در تمام لحظات این سفر حزن‌انگیز، به یاد دوست قدیمی‌اش شیکی می‌افتد؛ دوستی که هر دو از اهالی قلم و روزنامه‌نگار بودند. مسافر(سوسه‌کی) از یخبندان بیرون به درون اقامتگاهی گرم با رختخوابی نرم هدایت می‌شود و صاحب مسافرخانه به گرمی از او استقبال می‌کند، توصیف لحظات استراحت در آن اتاق کوچک به قدری شیرین و دلچسب از کار درآمده که خواننده با تمام وجود آرامش آن را لمس می‌کند. این آرامش دیری نمی‌پاید و خواب او در سکوت سپیده‌دم با صدای پرنده‌ای خاص بر شاخسار نارونی تنومند درهم می‌شکند؛ پرنده‌ای که مشخص نیست کلاغ است یا موجودی دیگر. با روشن شدن هوا، دیگر از گرمای شب گذشته در اتاق خبری نیست و سوز سرما دوباره راه خود را به درون اتاق باز کرده است.

گنجشک چینی

داستان دیگر کتاب با عنوان «گنجشک نوک صورتی» فضایی دگرگون اما به همان اندازه لطیف را رقم می‌زند. ماجرا از آنجا آغاز می‌شود که سوسه‌کی در اتاق کار خود در منزل مشغول است و ناگهان «میه‌کیچی»، یکی از نویسندگان جوان و از شاگردان پیشین او، وارد اتاق می‌شود و پیشنهاد نگهداری از یک پرنده را مطرح می‌کند. سوسه‌کی جویا می‌شود که چه پرنده‌ای مناسب است و میه‌کیچی «گنجشک چینی» را پیشنهاد می‌دهد. مسئولیت خرید پرنده به دلیل طرح‌ریزی اولیه به عهده خود میه‌کیچی گذاشته می‌شود و سوسه‌کی بدون هیچ تردیدی پول را به او می‌سپارد. پس از گذشت ماه‌ها سرانجام انتظار به سر می‌آید و «گنجشک نوک صورتی» در قفسی مجلل در اتاق کار نویسنده جای می‌گیرد. از آن پس، وظیفه روزانه سوسه‌کی آغاز می‌شود؛ او باید هرروز دانه‌های ارزن را آماده کند و صبح به صبح ظرف آب تازه برای پرنده بگذارد.

سوسه‌کی روز خود را با رسیدگی به این پرنده کوچک آغاز می‌کند و با دقتی موشکافانه اعضای ظریف بدن پرنده را زیر نظر می‌گیرد و دلبسته او می‌شود. روزی که نویسنده سخت غرق نوشتن بود و در سکوت اتاق صدایی جز خش‌خش قلم روی کاغذ شنیده نمی‌شد، ناگهان صدای آواز گنجشک نوک صورتی سکوت را می‌شکند. او پیش‌تر از میه‌کیچی شنیده بود که وقتی این‌گونه پرندگان با خانه جدیدشان انس می‌گیرند، شروع به آواز می‌کنند. روزها از پی هم گذشت و سوسه‌کی به مرور نسبت به گنجشک چینی کم‌توجه شد و گاه‌وبی‌گاه به او سر می‌زد؛ تا اینکه روزی گربه‌ای به قفس پرنده که در ایوان قرار داشت حمله کرد، حادثه‌ای که باعث شد گنجشک دیگر هرگز آواز نخواند. سرانجام این بی‌توجهی‌های پی‌درپی سوسه‌کی، سرنوشت غم‌انگیزی را برای پرنده کوچک رقم زد. مترجم کتاب با دقتی ستودنی، تمامی اصطلاحاتی را که ممکن است برای مخاطب فارسی‌زبان ناآشنا باشد، ریشه‌یابی و معنا کرده است؛ از واژگان کهن ژاپنی و پوشش‌های سنتی این سرزمین گرفته تا نام‌ها، آیین‌ها و سنت‌های دیرینه ژاپن که به درک بهتر فضای کمک می‌کند.

استاد نامدار توکیو

بخش دیگر این کتاب به خاطره دیدار سوسه‌کی با پروفسور کوبر، استاد دانشکده ادبیات اختصاص دارد؛ استادی که به گفته نویسنده کتاب، اگر از صد دانشجوی دانشگاه توکیو بخواهند نامدارترین استاد ادبیات را برگزینند، از میان انبوه استادان شایسته ژاپن، دست‌کم ۹۰ نفر بی‌گمان او را نام خواهند برد. کوبر پس از هجده سال زندگی در کشورهای غربی، هنگامی که به وطنش ژاپن بازگشت، با استقبال گرم نویسندگان و روزنامه‌نگاران روبه‌رو شد، اما در نهایت سه سال بعد، بار دیگر ژاپن را ترک کرد. یکی از خاطراتی که سوسه‌کی از استاد خویش به یاد می‌آورد، ماجرای نگهداری از یک کلاغ است؛ کلاغی که روزی خودش را به پنجره اتاق پروفسور کوبر رساند و او نیز به این پرنده پناه داد. این داستان کوتاه، مهاجرتی معکوس را که در نهایت با ترک دوباره ژاپن کامل می‌شود به تصویر می‌کشد. سوسه‌کی در این داستان اعتراف می‌کند استاد کوبر در هیچ‌کجا کاملاً آرام نمی‌گیرد. این روایت، هرچند کوتاه است، اما لایه‌های عمیقی از انسان‌دوستی مانند ارج نهادن به استاد توسط شاگران و علاقه‌مندان به ادبیات و موضوعی مانند نگهداری از یک کلاغ دارد.

سایه شک

ناتسومه سوسه‌کی در داستانی با عنوان «نامه»، نگاشته‌شده در سال ۱۹۱۱، از جوانی می‌گوید که از دوران نوجوانی در نزدیکی خانه آنها زندگی می‌کرد. «جوکیچی»، جوانی محتاط و مبادی آداب به نظر می‌رسید؛ تا جایی که توانست در دل سوسه‌کی و همسرش جا خوش کند و چهار سال تمام در همسایگی این زوج روزگار بگذراند، او پس از گذراندن دوره چهارساله تحصیلی‌اش، برای شروع کار به شهر دیگری مهاجرت کرد. در دوران سکونت جوکیچی در آن حوالی، او شاهد تعاملات و رفت‌وآمد این زوج با اقوامشان بود و در میان همین دیدارها، به دختر یکی از بستگان همسر سوسه‌کی دل بست و از این زوج خواست برای خواستگاری نزد مادر آن دختر بروند. مادر دختر جوان شرط مهمی داشت؛ او برای همسر آینده فرزندش نه انتظار ثروت داشت، نه خانه و نه شغلی پردرآمد، تنها توقعش پاک‌دامنی و پرهیزگاری جوکیچی بود.

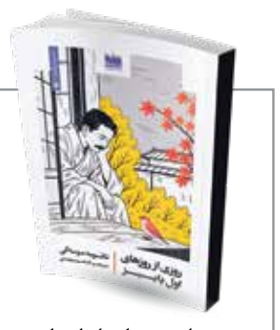
سوسه‌کی احساس می‌کرد می‌تواند بی‌قید و شرط پاک‌دامنی جوان را تأیید کند، چرا که چهار سال تمام او را در کنار خود دیده بود و هرگز خصلتی از او که ذهنیت بدی ایجاد کند، مشاهده نکرده بود؛ با این حال، با اصرار همسرش تصمیم گرفت به شهر محل سکونت جدید جوکیچی برود تا تحقیقات دقیق‌تری انجام دهد. اما نتیجه تحقیقات برخلاف انتظار سوسه‌کی از آب درآمد.

نویسنده در این داستان تلاش می‌کند بگوید حتی چهار سال همسایگی نزدیک و معاشرت روزمره، لزوماً شناختی عمیق از باطن انسان‌ها نمی‌سازد. جوکیچی در چشم راوی، نماد جوانی موقر، مؤدب و بی‌نقص است؛ اما این قضاوت بر پایه «دیده‌ها در چارچوب خانه و محله» شکل گرفته، نه حقیقت نهان او. سوسه‌کی که خود نقشی شبیه به پدرخوانده یا واسطه خیر را پذیرفته بود، ناگهان در موقعیت دشوار اخلاقی قرار می‌گیرد و بهای سنگینی برای اولویت قرار دادن اخلاق در این زمینه می‌پردازد.

در بسیاری از شاهکارهای ناتسومه سوسه‌کی درون‌مایه‌هایی چون «خیانت به اعتماد»، «تنهایی انسان مدرن» و «شکاف میان نقاب اجتماعی و تمایلات تاریک پنهان» جریان دارد. داستان «نامه» و چند داستان دیگر در این کتاب نیز بازتابی فشرده و گیرا از همین مضامین است و نشان می‌دهد اخلاق‌گرایی ظاهری، تنهایی بشر و سازگاری انسان با دشواری‌های زندگی تا چه اندازه می‌تواند نقابی برای پنهان کردن خصلت‌های ناروا باشد.

در بسیاری از آثار سوسه‌کی درون‌مایه‌هایی چون «خیانت به اعتماد»، «تنهایی انسان مدرن» و «شکاف میان نقاب اجتماعی و تمایلات تاریک پنهان» جریان دارد

روزی از روزهای اول پاییز

- نویسنده: **ناتسومه سوسه‌کی**
- مترجم: **قاسم مؤمنی**
- انتشارات: **هفت اقلیم هنر**
- تعداد صفحات: **۶۸ صفحه**
- قیمت: **۲۰۰۰۰۰ تومان**

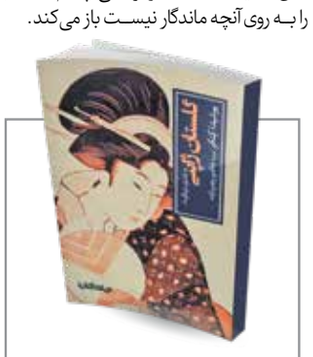
سعدی ژاپن

نگاهی به کتاب **گلستان ژاپنی** نوشته یوشیدا کنکو

ادبیات کهن ژاپن مملو از جزئیات، باریک‌بینی‌ها، نکات ظریف برای توصیف زیبایی‌ها و پند و اندرزهای اخلاقی است. ادبیات ژاپن در میان کشورهای شرقی موفق‌ترین آثار ادبی را ارائه کرده، از این روست که شهرت و اهمیت جهانی دارد. در گذشته، مهم‌ترین گونه ادبی در ژاپن خاطره‌نویسی و مقالات بود اما با مطرح شدن اندیشه‌های بودایی، شعر ژاپنی روز به روز غنی‌تر شد. از دل همین ادبیات غنی است که شاهکاری همچون «تسوره زوره‌گوسا» اثر یوشیدا کنکو پدید می‌آید؛ اثری سترگ از سده چهاردهم میلادی که مانند یک آینه، جان و جهان ژاپن کهن را به دنیا نشان می‌دهد و سالیان سال مخاطبان را پای خود می‌نشاند. کتاب «تسوره زوره‌گوسا» که در معنای لغوی به «یادداشت‌هایی از ساعات فراغت» یا «جستارهایی در فراغت» شناخته می‌شود، بین سال‌های ۱۳۳۰ و ۱۳۳۲ میلادی نگاشته شده است. این کتاب با عنوان درخشان و گویای «گلستان ژاپنی» با برگردان و پژوهش هاشم رجب‌زاده از سوی انتشارات جهان کتاب منتشر شده است و منبع مطالعاتی مناسبی برای دوستداران ادب و اندیشه شرقی به ویژه ژاپن است.

افسری که راهب شد

نویسنده این کتاب، یوشیدا کنکو، یک راهب، شاعر و اندیشمند سرشناس ژاپنی بود که بین سال‌های ۱۲۸۳ تا ۱۳۵۰ میلادی زندگی می‌کرد. او در دورانی پرآشوب و پرتلاطم از تاریخ ژاپن زندگی می‌کرد. کنکو در ابتدا از نزدیکان دربار و اهل ادب بود و با شعر و آداب اشرافی به خوبی آشنایی داشت. در جایی هم گفته شده است که خود یک افسر در دربار بوده اما بعد از مرگ امپراتور و مسائل شخصی، تصمیم گرفت از مقام و جاه دنیوی کناره‌گیری کند، بنابراین او سر تراشید، لباس زهد پوشید و تبدیل به یک راهب بودایی شد. البته کنکو از سر ناامیدی و شکست‌خوردگی از دنیا کناره‌گیری نکرد؛ بلکه این کار راهی برای آزادی فکری و آرامش درون او بود تا بتواند از گوشه‌ای دنج و دور از هیاهو، به زندگی نگاه دیگری داشته باشد. او در انزوا و خلوت خود، بدون اینکه به فکر شهرت یا نگارش یک کتاب رسمی باشد، شروع به نوشتن کرد. هرآنچه را از خاطرات، دیده‌ها، زیبایی‌ها و حقیقت‌های تلخ و شیرین روزگار به ذهنش می‌رسید، روی کاغذ آورد. کتاب «گلستان ژاپنی» دربرگیرنده یک پیشگفتار شاعرانه و ۲۴۳ قطعه یا بند کوتاه و بلند است؛ یادداشت‌هایی خودانگیخته که طول آنها از یک عبارت کوتاه و مختصر تا مقاله‌ای در چند صفحه متغیر است. در بن‌مایه‌های اثر کاملاً ردپای آیین بودا دیده می‌شود، گرچه این اثر به مضامینی مثل اندوه، حسرت، زوال زیبایی‌ها و ثروت اشاره می‌کند اما متن ناامیدکننده‌ای ندارد و حتی چشم مخاطب را به روی آنچه ماندگار نیست باز می‌کند.

گلستان ژاپنی

تسوره زوره‌گوسا

- نویسنده: **یوشیدا کنکو**
- مترجم: **هاشم رجب زاده**
- انتشارات: **جهان کتاب**
- تعداد صفحات: **۲۷۵ صفحه**
- قیمت: **۵۵۰۰۰۰ تومان**

مقایسه سعدی و یوشیدا کنکو

اما پیوند میان این اثر ژاپنی با زبان فارسی داستانی خواندنی و پرمعنا دارد. همان‌گونه که هاشم رجب‌زاده مترجم اثر در مقدمه یادآور می‌شود، ادیبان و ایران‌شناسان سرزمین برآمدن آفتاب سال‌هاست که «تسوره زوره‌گوسا» را همتای گلستان سعدی دانسته و آن را «گلستان ژاپنی» لقب داده‌اند. این نام‌گذاری تصادفی یا صرفاً تلاشی ذوقی برای آشناسازی نیست؛ بلکه ریشه در جوهر مشترک این دو اثر دارد. هر دو کتاب گنجینه‌ای سرشار از پند، حکمت، بصیرت عرفانی و حکایت‌های آمیخته به طیب و طنز هستند. مترجم با استناد به منابع ادبی تاکید دارد، قلم کنکو نزدیکی بسیاری زیادی با شیوه سهل و ممتنع سعدی شیرازی پیدا می‌کند و وجه اشتراک‌های بسیاری با ایجاز، ایهام و اعجاز زبان گلستان سعدی دارد. همچنین «تسوره زوره‌گوسا» را از حیث نکته‌گویی و حکایت پردازی با گلستان سعدی نزدیک به هم می‌داند.

«تسوره زوره‌گوسا» نیز همچون گلستان، با وجود گذر قرن‌ها هنوز جایگاهی زنده در آموزش و فرهنگ کشور خود دارد؛ شاهکاری که نسل‌های پیاپی در مدارس به مطالعه آن می‌پردازند و سالخوردگان و سالمندان همچنان از خواندن آن دست نمی‌کشند. یکی از پیوندهای کتاب میان معرفت بودایی و عرفان اسلامی است به همین دلیل درک آن برای مخاطبان فارسی زبان تا حد زیادی ساده می‌شود. مفاهیمی مثل بی‌وفایی دنیا، دوری از طمع و زیاده‌خواهی، آرامش دل با قناعت کردن و فکر کردن به مرگ به عنوان شروع بیداری واقعی که برای ما فارسی‌زبان‌ها کاملاً آشنا و ملموس است، در این اثر ادبی کنکو مورد توجه قرار گرفته است.

طرحی از یوشیدا کنکو در حال مطالعه

«تسوره زوره‌گوسا» نیز همچون گلستان، با وجود گذر قرن‌ها هنوز جایگاهی زنده در آموزش و فرهنگ کشور خود دارد؛ شاهکاری که نسل‌های پیاپی در مدارس به مطالعه آن می‌پردازند و سالخوردگان و سالمندان همچنان از خواندن آن دست نمی‌کشند

مترجم اثر تلاش کرده برای اینکه ترجمه بهتری از«تسوره زوره‌گوسا» داشته باشد منابع بیشتر و متنوع‌تری را مطالعه کند. او حتی برای نکته‌هایی که نیاز به توضیح داشته، یادداشت‌های کوتاهی به پایان متون کنکو اضافه کرده اما شیوه نظم سخن نویسنده را با امانت داری حفظ کرده است.

کتاب «گلستان ژاپنی» صرفاً یک ترجمه منفرد نیست، بلکه پژوهشی تطبیقی و بسیار درخور توجه به شمار می‌رود. ساختار کتاب شامل دو بخش کلیدی است. در بخش نخست، پژوهشی مفصل در ده فصل تدوین شده که به مقایسه جهان فکری، خاستگاه‌های تاریخی و ظرافت‌های فرمی دو نویسنده اختصاص دارد؛ سرفصل‌هایی نظیر سعدی و کنکو، روزگار سعدی و زمانه کنکو، باریک‌نگری کنکو و جهان‌بینی سعدی، طریقت و عرفان، و رسم و راه زندگی که بستری تاریخی و تحلیلی برای درک بهتر متن فراهم می‌کنند.

در بخش دوم، متن اصلی کتاب کنکو گنجانده شده که در آغاز هر قطعه به بیتی، مصرعی یا گزیده‌ای کوتاه از شیخ اجل پیوند خورده است. برای نمونه، در جایی کنکو از قناعت کردن می‌گوید و پیش از آن یک مصرع کوتاه از سعدی عنوان می‌شود: مثلا در ادامه این شعر از سعدی «ای قناعت توانگرم گردان» سخن کنکو درباره نکوهش تجملات بیهوده در روزهای سخت کشور و پریشانی مردمان اینگونه نقل می‌شود: «کسانی که، غافل از اندرزهای روزگار طلایی فرزانه مردان کهن، در نیابند که چه هنگام مردم پریشانند و کشور در بلاست، و در این پندار بمانند که از ریخت و پاش بی‌بند و بار چه باک، دریغا که در چشم من از بی‌خردانند. هرآنچه که داری به کاربر، جامه‌های نفیس را بپوش و بر اسب‌ها و تخت روان‌ها که داری بنشین، اما بر سر آن مباش که زیب و زیورهای تازه داشته باشی. این بود سخن کوجوء‌دونو (از درباریان امپراتور شوجاکو و امپراتور موراگامی) در دم مرگ.»

مترجم همچنین در مقایسه برهه زمانی زندگی سعدی و کنکو و نگارش گلستان و تسوره زوره‌گوسا به این نکته اشاره می‌کند که سعدی در میانه آشوب‌های چنگیزخان در کشور می‌زیسته و کشمکش‌های داخلی احوال پارس را آشفته ساخته بود. در عین حال دوران زندگی کنکو هم در ژاپن هنگام انقلاب و دگرگونی‌های سیاسی بوده است. با این حال هر دو اثر با تکیه بر مفاهیم مشترک انسانی و عرفانی نگاشته شده‌اند.

میراث سامورایی

نگاهی به فلسفه رزم، تکنیک‌های شمیرزنی و تسلط بر ذهن در کتاب **پنج حلقه**

تندیس میاموتو موساشی

هنر شمشیرزنی در ژاپن باستان بسیار فراتر از یک فن فیزیکی برای مبارزه بود، این هنر که اکنون در فرهنگ ژاپن نهادینه شده یک امر معنوی برای تزکیه نفس، حفظ انضباط انسان و رسیدن به خودآگاهی است. سامورایی‌ها به عنوان طبقه‌ای تأثیرگذار در فرهنگ ژاپن، این هنر را با اصول اخلاقی سخت‌گیرانه، وفاداری مطلق و فلسفه مرگ و زندگی درهم آمیخته بودند و آن را نه ابزاری برای کشتن بلکه برای نشان شجاعت، محافظت از زندگی خویش و ارتقای روح انسان توسعه دادند. در این مدت کتاب‌های متعددی در زمینه هنر شمشیرزنی به چاپ رسیده اما یکی از این آثار، کتاب «پنج حلقه» نوشته میاموتو موساشی است که با ترجمه ایرج کاشف آذر از سوی انتشارات سپهر خرد منشر شده است.

میاموتو موساشی یکی از برجسته‌ترین و مستقل‌ترین سامورایی‌های تاریخ ژاپن است که با تکیه بر مهارت‌های رزمی خیره‌کننده و فلسفه شخصی عمیقش به شهرت رسید. اثر «پنج حلقه» فراتر از یک راهنمای ساده شمشیرزنی، متنی کلاسیک و بنیادین درباره راه و روش رزم و استراتژی‌های آن است. کتاب یک عنوان ضمیمه به نام «سنت‌های خانوادگی در هنر جنگ» نوشته استاد یاگیو مونه‌نوری را نیز در دل خود جای داده است تا مجموعه‌ای کامل از اندیشه‌های جنگجویان کهن ژاپن را به مخاطب ارائه کند. این کتاب ساختار خود را در پنج بخش یا طومار اصلی بنا کرده است که شامل «مکتب زمین یا طومار زمین»، «مکتب آب»، «طومار آتش»، «طومار باد» و بخش پایانی مربوط به سنت‌های خانوادگی در هنر جنگ می‌شود. چنان‌که در مقدمه کتاب توضیح داده شده است، برای درک و انتقال درست مفاهیم عمیق این اثر، باید فرهنگ فوق‌العاده غنی و چندلایه ژاپنی را زیست و تجربه کرد و کتاب «پنج حلقه» یکی از کلیدی‌ترین آثار راهگشا برای ورود به این دنیای ناشناخته است.

میاموتو موساشی این اثر ماندگار را در سال ۱۶۴۳ میلادی به رشته تحریر درآورده است؛ کتابی که شاید برای مخاطب امروز در نگاه نخست کمی دور از ذهن یا تخیلی به نظر برسد، اما از انسان‌ها و فرهنگی حکایت دارد که در آن دوران با تکیه بر ذهن آگاه، انضباط درونی و قدرت فردی، جایگاهی بی‌نظیر برای فردیت در هنرها و ورزش‌های رزمی خلق کرده بودند. خود موساشی در بخش‌هایی از کتاب با صراحت اعتراف می‌کند که بسیاری از نکات و درس‌گفتارهای رزم باید به صورت عملی و شفاهی از استاد به شاگرد منتقل شوند و نوشتار در انتقال تمام ابعاد آن قاصر است، اما با این حال تلاش کرده تا بهترین اصول در این هنر را مکتوب کند.

این اثر دو بخش ساختاری و محتوایی کلیدی دارد؛ بخش نخست به صورت تخصصی به فنون شمشیرزنی و رویکردهای مبارزاتی می‌پردازد و همان‌طور که گفته شد، بخش دوم توسط استاد یاگیو مونه‌نوری نگارش یافته به سنت‌های خانواده در رابطه با هنر جنگ اختصاص دارد و حاوی نکات خاص مبتنی بر فرهنگ ژاپنی است که برای خوانندگان امروزی بسیار تازه، ژرف و آموزنده جلوه می‌کند. براساس آنچه در مقدمه مترجم انگلیسی اثر نیز تأکید شده است، هر دو کتاب از مهم‌ترین و معتبرترین متون تاریخی درباره جنگ، صلح و استراتژی به شمار می‌روند که ریشه در اعماق فرهنگ نظامی و فلسفی ژاپن باستان دارند. کتاب «پنج حلقه» در فصل‌های نخستین خود به مباحثی پیرامون دانش و علوم هنرهای رزمی می‌پردازد و تکنیک‌هایی دقیق از ساختار، آرایش‌ها و هندسه ورزش‌های رزمی را تشریح می‌کند. با این حال، از نگاه نویسنده آنچه در نهایت در میدان هنرهای رزمی تعیین‌کننده است، نه ابزار یا تکنیک صرف، بلکه آمادگی مطلق ذهن است. موساشی معتقد است ذهن متمرکز و آگاه می‌تواند تسلطی حداکثری بر تمامی اعضای بدن و شرایط فیزیکی شخص اعمال کند. در همین راستا، نکات روان‌شناختی بسیار ظریفی در این مجموعه یادآوری شده است؛ از جمله اینکه یک مبارز واقعی پیش از هر چیز باید بیاموزد چگونه با ترس، تردید و استرس درونی خود در بحبوحه مبارزه روبه‌رو شود و بر آنها غلبه کند.

پنج حلقه

یک متن بنیادی و کلاسیک درباره روش رزمی و شمشیرزنی ژاپنی

- نویسنده: **میاموتو موساشی**
- مترجم: **ایرج کاشف آذر**
- انتشارات: **سپهرخرد**
- تعداد صفحات: **۲۰۱ صفحه**
- قیمت: **۶۵۰۰۰۰ تومان**